

POSTÅPNERNES HJELPEFOND

Av Arvid Løhre

Dette handler kanskje mer om postens historie og norsk sosialhistorie enn om filateli. Men det starter med et brev.

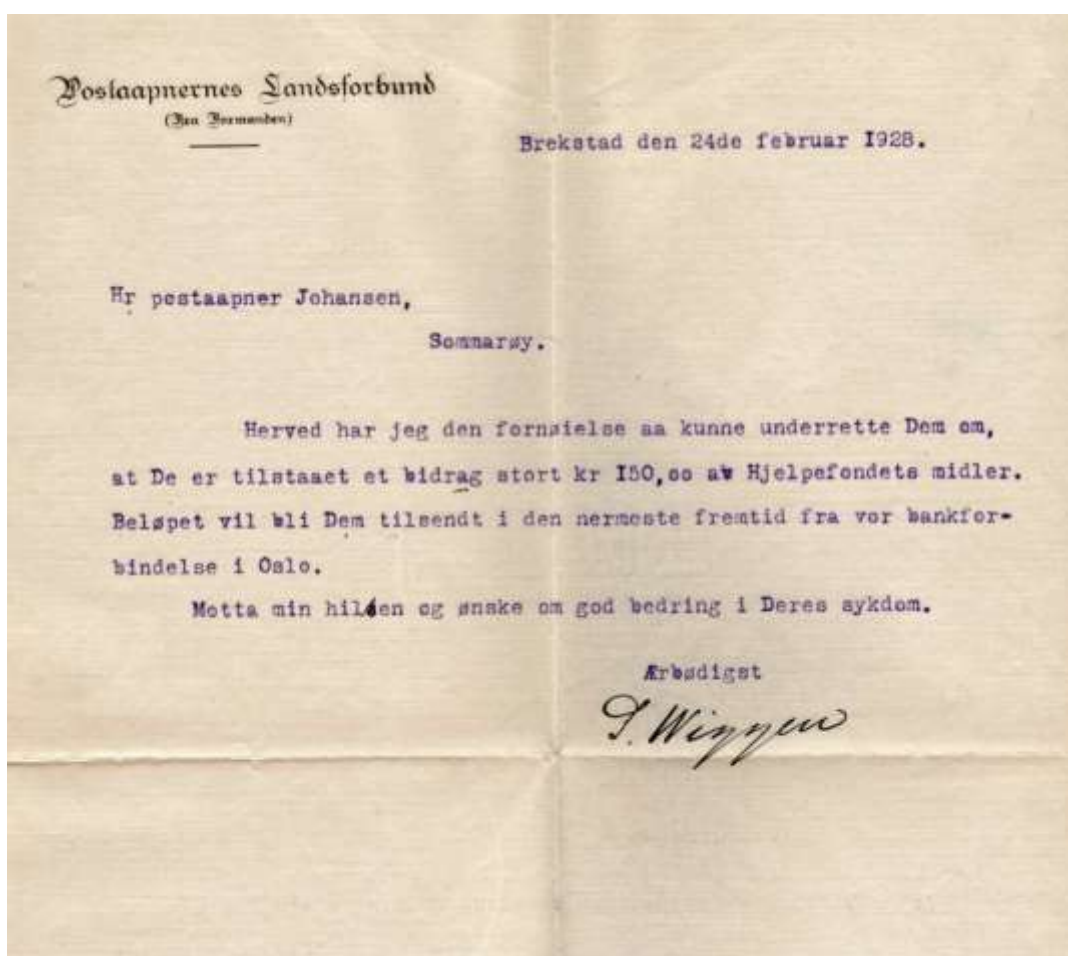
Konvolutten har påtrykt avsender øverst, POSTAAPNERNES LANDSFORBUND, og det er stemplet BREKSTAD (II L) 25 II 28. Det er et helt vanlig 20-øres innenlandsbrev, frankert med 20 øre rødfiolett løve II. Adressaten skulle være velkjent for de fleste, det er poståpner Johansen på Jennestad. Adressaten har imidlertid påført "Sommarøy" som adresse. Jeg kjenner ikke årsaken til dette. (Sommarøy i Vesterålen må ikke forveksles med Sommarøy i Senja. Men det var vel nettopp det mange gjorde. Derfor skiftet Sommarøy i Vesterålen navn til Myre i Vesterålen i 1940.) På dette brevet er "Sommarøy" strøket over med blåblyant, og med det samme postale skriveredskap er brevet påført "Jennestad?". På baksiden av konvolutten er det stemplet SOMMARØY I VESTERÅLEN (SL) -2 III 28.

Normalt hadde vel dette vært riktig, men da brevet kom til Jennestad to dager senere, ble det omadressert til "Rikshospitalet, Oslo", og stemplet bak JENNESTAD (SL) -5 III 28. Og dermed kan vi ikke utlede stort mer av konvolutten. Men i dette tilfelle er også brevinnholdet bevart, og det gir en forklaring på hvorfor brevet ble omadressert.

Poståpnernes Landsforbund ble stiftet i 1909, og det var selvfølgelig arbeidet med å bedre lønnsforholdene som gjorde det nødvendig med en egen landsomfattende organisasjon. Wiggen, som har skrevet dette brevet, var tidlig med i organisasjonsarbeidet, og på hans initiativ ble Søndre og Nordre Trondhjems amts poståpnerforening dannet i 1900. S. Wiggen, født i 1865, var poståpner på Brekstad fra 1893 til 1934. Det ble til sammen 41 år i postens tjeneste. Han hadde vervet som formann i Poståpnernes Landsforbund i 16 år, fra 1916 til 1932.

På landsmøtet i 1924 ble det vedtatt vedtekter for Poståpnernes hjelpefond. Fra 1933 ble det også satt i gang en Begravelseskasse. Trygdesystem og sosialhjelp fantes ikke den gang på samme måte som nå. En lov om syketrygd fra 1911 omfattet langt fra alle arbeidstakere, og alderstrygd ble ikke innført før i 1936. Poståpnernes hjelpefond fikk sine midler gjennom annonsevirkosomhet, gaver og en del andre inntekter. ”Syklige poståpnere eller efterlevende ektefelle” kunne få bidrag fra fondet. Jeg har bare sett vedtektene etter endringene vedtatt på landsmøtet i 1936. På det tidspunktet er det også mulig å søke om bidrag til poståpnernes barns utdannelse, ”- med fortrinsvis bevilgning til foreldreløse ansøkere.” Det var også mulig å søke om reisebidrag i forbindelse med landsmøter.

Og slik kan et vanlig brev fortelle norsk sosialhistorie og gi oss opplysninger om de vilkår postfolkene hadde.

Kilder:

Kirkbak, Ole (1949) Poståpnernes Landsforbund, 1909 - 29. mars - 1949, 40 år.

Postbladet, Organ for Postaapnernes Landsforbund, 1.august 1936, Nr.15 : 29.årg.